

ÜNİVERSİTE TERCİHİNDE ÖĞRENCİLERİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Coşar
Hitit Üniversitesi
mutafacosar@hitit.edu.tr

Özet

Türkiye’de sayıları 200’e yaklaşmış olan üniversitelerin öğrenciler tarafından hangi şehirde olduğu bile tam olarak bilinmediği bir dönemde üniversite adaylarını tercihlerini yaparken birçok faktörlerin etkilediği bilinmektedir. Bu faktörlerin en önemlileri arasında ailelerin kendi istedikleri okullara ve bölümlere öğrencileri göndermek istemeleri, üniversitenin imajı, öğrencilerin hayallerindeki üniversiteyi okumak istemesi, okul rehberlik servisinin yönlendirmesi, yazılı ve görsel basındaki reklamlar, internet ortamındaki tanıtıcı web sayfaları ve arkadaş çevreleri ile alınan ortak kararlar sıralanabilir. Bu kadar çok faktörün olduğu yerde öğrencilerin hangisinden etkilenerek karar verdiğinin belirlenmesi önemli görölmektedir. Bu amaçla 2015 yılında Hitit Üniversitesi Mühendislik Faköltesini kazanan öğrencilere bir anket yapılarak tercihlerini hangi faktörlerin etkilediği sorulmuştur. Toplanan veriler istatistiki analizler yardımıyla değerlendirilmiş ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin %95’i “hayalimdeki üniversite olması” faktörünü işaretlediği görölmüştür. Çalışmanın tercih dönemlerinde öğrencilere ve üniversitelerin yönetim kadrolarına karar destek bileşeni olarak yardımcı olabileceği düşünölmektedir.

Anahtar Sözcükler: Üniversite Tercihi, Tercihi etkileyen faktörler, Öğrenci tercihi.

AFFECTING FACTORS OF STUDENTS UNIVERSITY PREFERENCES

Abstract

Nowadays, when it reaches 200 the number of universities in Turkey, university candidates are known to be affected by many factors during preference. Among the important of these factors, families want to send students to schools of their choice, the image of the University, students want to go to the university of their dreams, school guidance service routing, written and visual media ads in, publicity websites of universities on the internet and the taken joint decisions with friends, can be sorted. In a place where there's so many factors, the determination of the most important factors that affect students is seen as important. For this purpose, about factors affecting their preferences were asked the new students in 2015 of Hitit University via a survey. The data collected has been interpreted and evaluated with the help of statistical analysis. As a result, it was observed that the factor of “the University of my dreams” was marked by the students 95%. It is believed that during preference periods of this study as a component of decision support to the university management teams and students, may helped.

Keywords: University preference, Affecting factors of preference, Student preference.

GİRİŞ

Her geçen yıl sayıları milyonları bulan öğrenciler üniversite giriş sınavlarına katılmaktadır. 2015 yılı itibarıyla ÖSYS ye başvuran 2.126.684 adaydan 1.987.488 aday YGS sınavına girerken (ÖSYM, 2015), Hitit üniversitesini kazanan öğrencilerin sayısı ise 3673 olarak kaydedilmiştir. Türkiye’de 2015-2016 öğretim yılı başlarken, sayıları 193’ e ulaşan devlet, vakıf ve özel üniversiteler (YÖK, 2015), kontenjanlarını doldurma ve öğrenci bulma konusunda ciddi rekabet etmektedirler. Bu rekabet, akılcı, araştırma sonuçlarına dayalı, doğru tanıtım ve pazarlama stratejilerini oluşturmayı da kaçınılmaz kılmaktadır. Bu stratejileri belirlerken üniversitenin; tanınırlığı, eğitim kalitesi, akademik ve fiziki altyapı olanakları, barınma ve sosyal faaliyetler ile üniversitenin bulunduğu ilinde etkisini ihmal etmemek gerekir. Çünkü bu faktörlerin tümü öğrencilerin tercihlerini etkileyebilecek en önemli faktörlerdir. Bu faktörlerden güçlü olanlarını ön plana çıkararak, öğrencileri etkileyebilir ve doğru üniversite imajı oluşturarak doğru öğrenci kitlesine ulaşılabilir.

Üniversiteler özellikle de son yıllarda tanıtım faaliyetlerine büyük önem vermektedir. Bu kapsamda; iller arası ve hatta uluslararası eğitim tanıtım fuarlarına katılmaktadırlar. Bunun yanı sıra yazılı ve görsel basında reklamlar, afiş ve bilboardlar, liselere yapılan tanıtım etkinlikleri, akademik ve sosyal faaliyetler, tanıtıcı web sayfaları bunlar arasında gösterilebilir. Hatta bazı üniversiteler tanınmış akademik personelleri kendilerine transfer ederek artı puan kazanmak istemektedirler.

Üniversiteler tarafından bu kadar yoğun çalışmalar sürerken bu tür faaliyetlerden öğrencilerin etkilenip etkilenmediği, etkileniyorlar ise ne oranda etkilendikleri önemli bir hale gelmektedir. Özellikle yanlış yapılan bir tercih öğrencinin okul hayatı başta olmak üzere özel ve meslek hayatı da yanlış ilerleyebilmektedir. Bunun önüne geçmenin en önemli yolu gençlere daha fazla güvenerek istedikleri üniversiteyi okumalarına ve istedikleri mesleği yapmalarına fırsat vermektir. Bu sayede öğrencilere, onların ailelerine iyi bir gelecek sunmanın yanı sıra üniversitelerde de başarıyı artırıcı etkiye sahip olunabilecektir.

Bu çalışmanın amacı, üniversiteyi yeni kazanan öğrencilere sorulan bazı sorular yardımıyla onların tercih döneminde hangi faktörlerden ne derece etkilendiklerini ortaya çıkarmaktır.

TERCİH SÜRECİ

Öğrencilerin üniversite ve kariyer planlarını yaparken kararsızlıklara düştükleri ve birçok faktörden etkilenerek tercihler yaptıkları bilinmektedir.

Üniversite sayısındaki artış üniversitelerin devlet ya da özel olmasına bakılmaksızın rekabeti ve tanıtımı beraberinde getirmektedir. Bu rekabet sürecinde üniversitelerin nitel ve nicel üstünlüklerini ön plana çıkarma çabaları da görülmektedir. Bu tür çabalar dikkat edilmediği takdirde, öğrencilerin o üniversiteyi seçmesini ve tercih etmesini zorlaştıran bir faktör haline gelebilmektedir. 2015 yılı itibarıyla Türkiye’de araştırma ve öğretim faaliyetini sürdüren üniversite sayıları tablo 1’ de sunulmuştur.

Tablo 1: Mayıs 2015 İtibarıyla Üniversite Sayıları

Üniversite Türü	Sayı
Devlet	109
Vakıf + Özel	76
Meslek Yüksekokulu	8
Toplam	193

Bu üniversitelerin bazıları eski tarihlerde kurulmuş olsa da çoğunluğu son yıllarda kurulmuş olup ismi, hangi şehirde olduğu, hangi bilim dallarında daha etkin olduğu, akademik kadroları, sosyal ve fiziki olanaklarının neler olduğu gibi faktörler bakımından tam olarak bilinmemektedir. Bu tür bilinmeyenli faktörlerin olduğu bir sürecin öğrenciler ve velileri tarafından tam olarak yönetilebilmesi oldukça zorlaşmaktadır. Birçok veli öğrencisinin yaşadığı yere yakın bir üniversitede eğitim almasını istese de öğrencilerin buna pek önem vermediği düşünülmektedir.

Coşar (2016)'a göre, öğrencilerin yaklaşık %66'lık bir oranı üniversiteyi tercih etme zamanı olarak "Tercih döneminde" şeklinde cevap vermişlerdir. Bu araştırmaya göre verilen diğer cevaplar tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Üniversiteye Karar Verme Zamanı

Karar Zamanı	Sayı	Oran (%)
Lise öğrenimim sırasında	5	2,42
Sınava girmeden önce	19	9,18
Sınav sonuçları açıklandıktan sonra	47	22,71
Tercih döneminde	136	65,70
Toplam	207	100,00

Tabloya göre öğrencilerin %65,7' si okumak istedikleri üniversiteyi tercih döneminde karar verdiğini göstermektedir. Bunu neden olan etkenlerin başında ise ilk sınavdan aldığı puanın etkili olduğu düşünülmektedir.

Üniversitelerin tercih edilebilirlik sıralamasında öğretim ve araştırma faaliyetleri çok etkilidir. Bunun yanında fiziki altyapısı, uluslararası faaliyetleri, öğrencilere sunduğu sosyal ve kültürel katkıları, ulaşım ve barınma durumu, bulunduğu ilin yapısı, daha önceki yıllardaki tercih edilebilirlik düzeyi ve son olarak ta bir önceki yılın puan/tercih yüzdeliği gelmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, 2015-2016 öğretim yılında Hitit Üniversitesi Mühendislik Fakültesini yeni kazanan öğrencilere, bu üniversiteyi tercih etmelerindeki faktörlerin neler olduğunun ortaya konması amacıyla bir anket uygulaması yapılmıştır. Toplam 15 sorulu bu anket uygulaması iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümde öğrenciler hakkında kişisel bilgilerin alındığı sorular ikinci bölümde ise öğrencilerin tercihleri ile ilgili sorular yer almaktadır.

211 öğrencinin katıldığı bu anket uygulamasına, katılan öğrencilerin cinsiyete ve bölümlere göre dağılımları tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3: Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyete ve Bölümlere Göre Dağılımları

Bölümler	Cinsiyet		Öğrenci Sayısı
	Kadın	Erkek	
Gıda Mühendisliği	37	11	48
Kimya Mühendisliği	23	16	39
Makine Mühendisliği	19	69	88
Metalurji ve Malzeme Mühendisliği	6	30	36
Toplam	85	126	211

Tabloya göre 211 öğrencinin 126'sı erkek 85'i ise kadın öğrencidir. Anket uygulamasının ardından toplanan veriler bilgisayar ortamında sayısallaştırılmış ve ardından istatistiki analizler yardımıyla değerlendirilerek yorumlanmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin tercih yapma eğilimlerini belirlemek üzere hazırlanan sorulardan oluşan anket uygulamasından alınan sonuçlar aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4: Meslek Seçimine Karar Verme Durumu

Karar Durumu	Sayı	Oran (%)
Küçüklüğümden beri hayalimdi	57	27,01
Ailem beni hep yönlendirmişti	17	8,06
Liseye başlarken meslek eğilimim ortaya çıkmıştı	54	25,59
Mesleklerin toplumdaki imajları beni hep etkilemişti	40	18,96
Sınavlardan aldığım puanlar meslek tercihim belirledi	23	10,90
Mesleklerin iş bulma oranları	20	9,48
Toplam	211	100,00

Tablo 4'e göre öğrenciler kariyer planını yani meslek seçimini %27'lik bir oranda "Küçüklüğümden beri hayalimdi" seçeneğini işaretlemiştir. Bunu takiben "Liseye başlarken meslek eğilimim ortaya çıkmıştı" şeklinde işaretlemişlerdir.

Tablo 5: Tercihinizi etkileyen faktörler hangileri olmuştur (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

Sıra	Faktör	Sayı	Oran	
			İşaretlenme Sayısına Göre	Öğrenci Sayısına Göre
1	Eğitim dilinin Türkçe olması	122	5,97%	58%
2	Yabancı dilde eğitim yapıyor olması	141	6,90%	67%
3	Üniversite ve ilin yaşam koşullarını bilmem	33	1,61%	16%
4	Üniversitenin bulunduğu ilde yaşamak istemem	53	2,59%	25%
5	Üniversitenin adından etkilenmiş olmam	67	3,28%	32%
6	Üniversitenin tanınırlığı	160	7,83%	76%
7	Üniversitenin başarısı ve saygınlığı	91	4,45%	43%
8	Üniversitenin imajı	89	4,35%	42%
9	Öğretim elemanlarının tanınmış olması	28	1,37%	13%
10	Devlet üniversitesi olması	149	7,29%	71%
11	Özel üniversite olması	78	3,82%	37%
12	Burs olanaklarının iyi olması	83	4,06%	39%
13	Eğitim kalitesinin iyi olması	131	6,41%	62%
14	Rehberlik servisinin yönlendirmesi	20	0,98%	9%
15	Ailemin yönlendirmesi	118	5,77%	56%
16	Ailemden birinin aynı üniversitede öğrenim görüyor olması	12	0,59%	6%
17	Hayalimdeki üniversite olması	201	9,83%	95%
18	Tercih döneminde topladığım bilgiler	36	1,76%	17%
19	Tercih kitapçığında görüp karar vermem	6	0,29%	3%
20	Arkadaşarımla aldığım ortak karar	13	0,64%	6%
21	Puanıma uygun olması	177	8,66%	84%
22	Son ihtimal olarak o üniversiteyi düşünmem	85	4,16%	40%
23	Mezunlardan edindiğim bilgiler	27	1,32%	13%
24	KPSS için hangi üniversiteden mezun olduğunun bir öneminin olmaması	105	5,14%	50%
25	Üniversitenin tanıtım faaliyetlerinden etkilenmiş olmam	19	0,93%	9%
26	Diğer (Belirtiniz)			
	Toplam	2044	100	

Tablo 5'e göre tercihinizi etkileyen faktörler sıralamasında, 201 öğrencinin işaretlemiş olduğu ve toplam işaretlemeye göre %95 oranında olan "Hayalimdeki üniversite olması" cevabı en çok işaretlenen cevap olmuştur. Buna göre öğrenciler tercih döneminde özgür bir şekilde hareket ettikleri, üniversite algısının onlar üzerinde oldukça etkili olduğu düşünülmektedir. Ardından onları etkileyen faktörlerden öne çıkanları arasında "Puanıma uygun olması" ve "Üniversitenin tanınırlığı" seçenekleri ağırlıklı olarak seçilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğrencilerden toplanan bilgiler ışığında öğrencilerin üniversite tercih kararını tercih döneminde kesinleştirdiğini, bu durumu birinci sınavdan aldığı puanın etkili olduğu görülmüştür. Öğrencilerin tercihlerini etkileyen faktörler arasından ise birinci sırayı %95'lik bir oranda hayallerindeki üniversiteyi okumak istemeleri gelmektedir. Bu sonuca göre, üniversitelerin tanıtım faaliyetlerini yaparken lise ve dengi okullara yönelik ziyaretler ve etkinliklerin artırılması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısına yakınının "KPSS için hangi üniversiteden mezun olduğunun bir öneminin olmaması" şeklindeki düşüncesi KPSS sınavına girecek adaylar için mesleki eğitimin ve üniversite farkının bir öneminin olmadığını düşündürmektedir.

Öğrencilerin meslek seçiminde büyük oranda bilinçli olmadıkları; onları en çok hayallerindeki mesleğe sahip olmak düşüncesinin etkilediği görülse de aileleri başta olmak üzere arkadaşları, toplumun mesleklere bakış açısı ve sınavlardan aldıkları puanlar gibi faktörler onların düşüncelerini ve seçimlerini etkilediği görülmüştür. Araştırma değişik fakülte ve bölümler üzerinde de yapılarak eğilimler ve görüşler geliştirilerek değişik sonuçlar elde edilebilir. Böylece elde edilen sonuçlarla, hem öğrencilere hem de üniversite yöneticilerine destek bilgi sağlanmış olunabilir.

Not: Bu çalışma 27- 29 Ekim 2016 tarihlerinde Antalya'da 7 ülkenin katılımıyla düzenlenen World Conference on Educational and Instructional Studies- WCEIS'de bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Coşar, M., (2016), Effect of University's Web Pages To Students In Preference Period, International Journal on New Trends in Education and Their Implications, July 2016 Volume: 7 Issue: 3 Article: 05 ISSN 1309-6249.

ÖSYM İnternet Sitesi, 2015 Yılı Sayısal Bilgiler, <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2015/YGS/2015-YGSSAYISALBILGILER19032015.pdf> Erişim Tarihi: Aralık 2015.

YÖK İnternet Sitesi, <http://www.yok.gov.tr> Erişim Tarihi: Aralık 2015.